

El xeic invisible

Abu Bakr al-Baghdadi ha aconseguit en només tres anys convertir un insignificant grup terrorista d'Iraq en la principal amenaça per a Occident.

“L'home més perillós del món”, el qualificà el mes de novembre passat la revista *Time*. “El nou Bin Laden”, assegurava *Le Monde* la setmana passada. Sovint se l'anomena “el xeic invisible” perquè evita que se'l vegi: només se li coneixen dues imatges, una foto antiga i un vídeo emès el passat juliol. Es fa dir Abu Bakr al-Baghdadi. És el cap d'Estat Islàmic. L'home la mort del qual ha estat taxada pels serveis d'espionatge nord-americans en deu milions de dòlars. La xifra resulta molt curta. Si per caçar Bin Laden se n'arribaren a oferir 25, el cap d'Al-Baghdadi ben aviat valdrà més, molt més. Sobretot si el seu exèrcit de la bandera negra continua creixent, guanyant batalles i ocupant territoris en els quals imposa la interpretació més radical de la xaria o llei islàmica.

De la mesquita a les armes. Del líder terrorista se sap molt poc. Ni tan sols el nom pel qual se l'identifica en realitat és el seu. Tal com recordava recentment *The Guardian*, “l'únic que es coneix és el que es recull a través de fòrums gihadistes” a internet, d'aquí que molts aspectes de la seva biografia siguin incerts. Segons el diari britànic referit, podria respondre al nom real d'Awad bin Ibrahim al Badri al Radawi al Husseini al Samarra'i, nascut el 1971. El *nom de guerra* que usa sembla que obeeix a una doble referència simbòlica. Per una banda, una mena d'homenatge al primer califa musulmà, Abu Bakr, successor de Mahoma. I per l'altra, Al-Baghdadi és un tribut honorífic a la capital iraquiana, Bagdad, un nom que sovinteja entre els gihadistes d'aquell país.

Segons algunes fonts hauria nascut a l'illa de Sumatra. Però la televisió Al Arabiya, citant una desconeguda biografia que hauria estat escrita pels seus seguidors, dona per bo que arribà al món a la ciutat de Samarra, que està situada a Iraq, al nord de la capital. Aquesta última localització natal és la que se sol acceptar per part de tots els mitjans de comunicació internacionals. Se sap, així mateix, que va estudiar a la Universitat Islàmica de Bagdad. Els seus companys d'estudis el recorden, segons va publicar *The Telegraph*, com un home extremadament aplicat, un erudit religiós que mai no es cansava d'aprendre i, sobretot, amable, pacífic i “un excel·lent futbolista”. En sortir de la universitat passà a ser el responsable espiritual d'una de les moltes mesquites de la capital iraquiana. Allà predicava quan el Estats Units envaïren el país el 2003. I això el va fer radicalitzar les seves postures religioses i polítiques fins al punt de convertir-se en part de la resistència armada, tal com la premsa europea assegura. No obstant, podria ser que el seu compromís amb la interpretació més radical i violenta de l'islam vingués d'abans. Si més no, així ho diu Al Arabiya, la qual assegurarà que ja era combatent gihadista sota la dictadura de Saddam Hussein. En qualsevol cas, totes les fonts coincideixen en el fet que el 2003, amb la invasió militar occidental, va canviar. Es convertí en un fanàtic que mai havia estat. L'any 2005 fou arrestat per les forces nord-americanes en una acció contraterrorista. L'internaren en el camp de Bucca, a la rodalia de la ciutat d'Umm Qasr, on passà quatre llargs anys per ser combatent hostil a les forces invasores.

Al-Baghdadi ha convertit, en poc més de tres

Aquest centre de detenció, creat el 2003 i tancat el 2009, fou un dels camps més polèmics pels abusos perpetrats pels soldats nord-americans sobre els interns. Trepitjaven exemplars de l'Alcorà com a befa a la religió musulmana, obligaven els presoners a despullar-se i se'n reien, els humiliaven amb tot tipus de pràctiques vexatòries... A més, hi moriren un nombre indeterminat de detinguts, oficialment per “causes naturals”, cosa que va ser negada pels familiars, els quals asseguraren que el motiu dels decessos havia estat les tortures. No era estrany, doncs, que la resistència tingués aquest camp com un dels seus objectius més preats. L'atacà directament en nombroses ocasions amb coets, i provocà víctimes tant entre les forces militars com entre els presoners, i indirectament l'assetjava fent-hi difícil l'accés –mitjançant mines amagades a les carreteres, explosions de cotxes bomba, atacs de guerrillers... – de manera que la Creu Roja acabà no visitant-lo pel

anys, un grup terrorista com tants altres en la principal amenaça per a Occident.

fet que tota la zona va ser declarada oficialment “insegura”.

Al-Baghdadi va ser alliberat quan es tancà el camp, el 2009. Segons *The Telegraph*, citant el coronel Kenneth King, cap del centre de detenció, “era un tipus dolent, però no era el pitjor dels pitjors que teníem”. Quatre anys allà tancat –i sotmès a tortura, segons els seus seguidors– radicalitzaren encara molt més les idees del religiós armat. Tot d’una tornà a la lluita. Va ser quan entrà a la cèl·lula d’Al-Qaida a Iraq, la qual havia estat fundada el 2004 amb el nom de Yama’at al-Tawhid wal-Gihad o Comunitat del Monoteisme i la Gihad, el mateix any passà a dir-se Tanzim Qa’idat al-Gihad fi Bilad al-Rafidayn, o Organització de la Base de la Gihad al País dels Dos Rius, tot i que era coneguda com a Al-Qaida a Iraq. Finalment el 2006 adoptà el nom de Dawlat al-’Iraq al-Islamiyya o Estat Islàmic d’Iraq. El 2013 s’hi afegí la cua “i del Llevant” en referència a Síria, país en la guerra civil del qual intervé des d’aleshores.

Segons coincideixen els mitjans internacionals citats, Al-Baghdadi, en ser alliberat de Bucca, entrà a formar part d’aquesta Al-Qaida iraquiana, la qual, com tota la resta de cèl·lules, estava sota el liderat de Bin Laden. Aleshores era un grup terrorista clàssic, amb escassa capacitat logística, tàctica i estratègica, tot i que havia tingut un cabdill, Abu Mussad al-Zarqawi, que s’havia fet molt famós i era perseguit pels invasors per les accions arriscades que protagonitzava.

L’ascens. Poc mesos després d’entrar a l’organització, els nord-americanes mataren el cap del grup, Abu Omar al-Baghdadi, successor d’Al-Zarqawi, també mort per les forces invasores, el 2006. No se sap com ni per què, però Abu Bakr al-Baghdadi es convertí aleshores en el nou cap de la cèl·lula. “Aquell erudit tranquil, pacífic, que jugava tan bé al futbol, es convertí de sobte en l’home elegit per dirigir Estat Islàmic d’Al-Qaida a Iraq”, diu *The Telegraph*. I assegura, també, citant una

font local de l’islamisme més moderat coneixedora dels moviments radicals, que “continua sent un misteri per què l’elegiren a ell, n’hi havia molts d’altres que eren a l’organització molt abans, que tenien més mèrits, però va ser elegit per una shura (assemblea religiosa) celebrada al nord de la província iraquiana de Nínive: de les 11 persones presents, 9 el votaren a ell”. La raó pot ser que fos que havia imprès una violència inusitada a les accions que ordenava, per mor de la qual començava a fer-se famós entre tots els gihadistes iraquians: feia executar presoners decapitant-los amb ganivets rovellats, usava discapacitats mentals com a bombes humanes o, entre d’altres sofisticacions bàrbares, ordenava posar explosius dins dels cadàvers d’enemics per fer-los explotar durant el funeral.

Juntament amb l’ús de la violència sàdica descrita, el nou cap també reorganitzà Estat Islàmic: adoptà tàctiques militars més clàssiques –en lloc de cops aïllats sobre objectius selectius s’estimava més el control del territori–, creà un organigrama que repartia les responsabilitats sectorialment –sector militar, logístic, propaganda, religió, policia, etc.– entre els més capacitats dels seus seguidors, atorgà a la propaganda una gran importància –adoptà les tècniques més modernes del màrqueting audiovisual– per captar nous voluntaris... i, sobretot, començà a sumar el 2010 importants victòries que li permeteren controlar amplis territoris, on imposà la interpretació més sectària de la xaria. Tot plegat li donà una aura victoriosa que cada cop aixecava més admiració entre tot el radicalisme islàmic internacional. Quan l’1 de maig de 2011 un escamot d’executors de les forces especials navals dels Estats Units mataren Bin Laden, Al-Baghdadi estava preparat per assumir el liderat del terrorisme gihadista mundial. La seva pretensió tot d’una topà amb el nou cap d’Al-Qaida, el metge egipci Ayman al-Zawahiri, a qui, senzillament, ignorà.

Les victòries. Quan esclatà la guerra civil a Síria el març de 2011, Al-Baghdadi va preparar l’expansió de les hostilitats al país veí. Era el vertader inici del seu somni: estendre el moviment a sang i foc per tot l’univers mu-

El terror és una arma fonamental d'Estat Islàmic, el qual l'emet a través dels vídeos pujats a internet que mostren com degollen occidentals. La bandera negra d'Estat Islàmic s'ha fet famosa en els últims sis mesos, i ha superat en admiració Al-Qaida entre els simpatitzants de l'islamisme radical a tot el món.

sumlà. Durant l'any següent, 2012, hi envià efectius per organitzar els primers escamots que serien l'embrió del seu particular exercit siria. A mesura que, paral·lelament, anava conquerint territoris a Iraq, especialment els situats a zones petrolíferes –gràcies a la qual cosa ingressa ingents quantitats de doblers per comprar armes en el mercat negre–, el líder terrorista s'anava fent cada cop més fort. El 2013 rivalitzava amb el successor de Bin Laden obertament. Quan a finals d'aquell any –seguint el relat de *The Telegraph*– Al-Zawahiri li

demanà que sortís de Síria perquè ja hi combatia el grup d'Al-Qaida local, Al Nusra, la resposta fou combatre'ls amb una violència brutal i conquerir el seus territoris. La tensió entre els dos caps terroristes anà creixent fins que just començat el 2014 els respectius grups se separaren. O, més aviat, el primer s'escindí del segon. Perquè quedés clar el menyspreu que sentia per la matriu, Al-Baghdadi afegí al nom de la seva organització l'apel·latiu "i de Síria" –en realitat és "i de Llevant", però de l'altra manera és com se l'identifica–, que era

un desafiament clar a Al-Zawahiri i, implícitament, suposava una passa fonamental per aspirar al liderat mundial del terrorisme islàmic.

Al llarg d'aquest any Al-Baghdadi ha estat el mirall dels radicals musulmans de tot del món. Les victòries militars tant a Síria com a Iraq –sobretot al juny, amb el control de Mossul, la segona ciutat d'aquest últim país– li han atorgat la imatge de cabdill victoriós, multiplicada fins a l'infinit per un ús molt professional i intel·ligent de la propaganda. Ha creat una divisió de

L'expansió internacional d'Estat Islàmic

A banda de la guerra que manté oberta a Iraq i Síria, la presència d'Estat Islàmic en altres països, alguns de molt allunyats de la zona de conflicte, fa temps que preocupa els serveis d'intel·ligència occidentals. Un dels últims llocs on ha aparegut és a Líbia. Aquest país és un absolut caos d'ençà del derrocament i assassinat del dictador Moammar al-Gaddafi. Molts grups armats s'enfronten entre si en una guerra civil de la qual ningú acaba d'entendre massa bé res. Entre totes les parts combatents n'hi ha una que està directament sota control de l'organització liderada per Al-Baghdadi. I sembla que és de les més ben dotades, quant a armament i efectius,

cosa que preocupa força, no cal dir-ho, Occident. No debades la distància entre el nord de Líbia i el sud d'Itàlia –antiga potència colonial– és massa curta per no tenir calfreds imaginant què podria passar si tot el país nord-africà caigués a les mans d'Estat Islàmic. Un altre país seriosament atemorit és Egipte. L'organització terrorista islamista autòctona, Ansar Beit al Maqdis, que atempta ara i adés contra l'exèrcit i la policia egípcia, jurà lleialtat a principis de desembre a Al-Baghdadi. I això, ho deixà clar en el vídeo –mitja hora d'excel·lent factura tècnica– que pujà a internet on mostrava el darrer atac, amb el resultat de 31 soldats assassinats, en el qual el portaveu d'al Maqdis ja no parla d'Egipte sinó de la *wilaya* –província– del Sinai del califat, exactament com fa Estat Islàmic.

El jurament de fidelitat esmentat recorda el vassallatge cristià medieval entre senyors feudals. És el sistema d'expansió internacional que ha dissenyat Al-Baghdadi, que ha resultat

producció de comunicació –com una mena d’agència de notícies, es podria dir– anomenada Al Hayat que envia equips de televisió a tots els fronts oberts, enregistra les victòries, els cànctics dels gihadistes, les accions més brutals, les execucions de presoners crucificats, degollats, decapitats, etc. i tot seguit postprodueix tota la feina per servir a través d’internet les imatges que més bé van als interessos de l’organització, sigui per captar voluntaris entre ambients islamistes radicalitzats internacionals o bé per insuflar pànic

entre els occidentals que veuen el degollament dels seus segrestats.

Gràcies als èxits militars i a l’ús tan acurat de la propaganda a través de la xarxa, Al-Baghdadi s’ha convertit en l’estrella emergent de la lluita “contra els infidels”. L’encisament que genera Estat Islàmic imanta joves aspirants a gihadistes arreu. Fins i tot a Europa. Britànics, alemanys, francesos, espanyols... s’han convertit en nous combatents, davant l’estupefacció dels Governos respectius, que no acaben d’entendre el fenomen. Una font de la intel·ligència britànica

assegurava a *The Telegraph* que aproximadament “el 80% dels gihadistes que hi havia a Europa s’han fet voluntaris” de l’exèrcit terrorista. Això sí, ho són en nombre petit perquè la immensa majoria l’aporten els voluntaris de països musulmans. En aquests moments, segons *The New York Times*, citant fonts de la CIA, l’exèrcit del “xeic invisible” té entre 30.000 i 35.000 efectius. A més, disposa d’una sinistral reserva: el setmanari novaiorquè *Newsweek* publicava la setmana passada un esfereïdor reportatge sobre com entrena militarment milers de nins per convertir-los en soldats disposats a morir per la bandera negra. Tot això que horroritza a Occident, aixeca una creixent admiració entre molts milions de musulmans. Fins i tot, el fet que a les zones sota el seu control no sols imposi la interpretació més radical de la xaria sinó que també prohibeixi tot un conjunt de costums –fumar, escoltar ràdios, mirar televisions, internet... – que considera “depravats” és acceptat pels seus fans. L’imant que té aquesta organització queda palès –i alhora provoca estupefacció entre les ments occidentals– amb la captació, a través dels vídeos a internet, de joves verges –13, 14, 15... anys– perquè es casin amb “combatents per Al·là”, com s’ha detectat que ha passat a Ceuta recentment.

El califat. El mes de juliol de 2014, Al-Baghdadi va aparèixer en públic per primera vegada des que és el líder del moviment. D’abans només n’hi havia

d’una eficiència increïble. Fins i tot s’han detectat vassalls seus al Sud-est asiàtic: a Filipines, Indonèsia... Segons IntelCenter –companyia privada nord-americana d’intel·ligència– 17 grups terroristes d’aquella regió del continent oriental li han jurat fidelitat. Però la sospita és que s’estigui estenent ràpidament també entre els grups islamistes radicals d’altres països musulmans de l’Orient llunyà com Bangla Desh i Malàisia, com a mínim. A l’Orient Pròxim, a més d’Egipte, també és present a Líban a través de grups aïllats que encara no estan estructurats amb la marca central, tot i que la creixent visibilitat de les seves banderes i manifestacions de suport fan créixer el temor que el país pugui contaminar-se de la guerra veïna a Síria. A Jordània s’han produït des de juliol passat manifestacions –il·legals– de simpatitzants d’Estat Islàmic, reprimides amb armes de foc per la policia –amb resultat d’un nombre de morts indeterminat–, que cada pic són més freqüents i

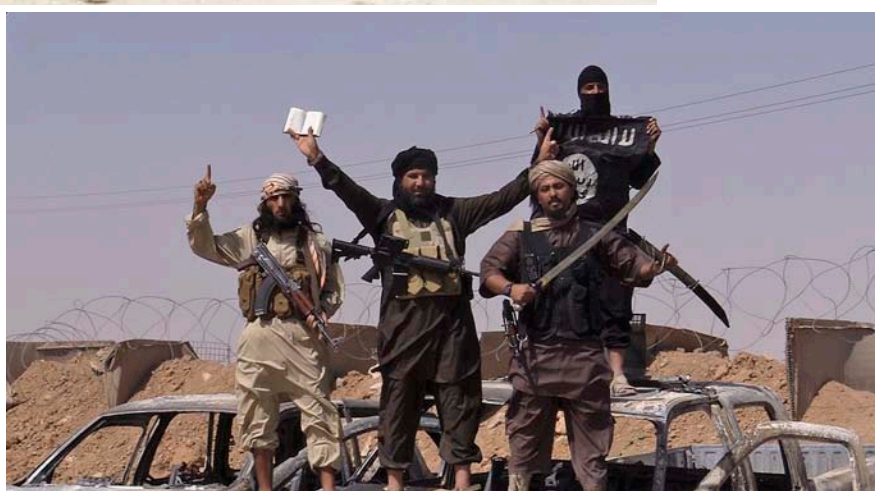
massives. I això ha intensificat el pànic que sent el Govern, el qual ha ordenat el reforçament militar de la frontera amb Síria. També s’han detectat cèl·lules que fan proselitisme d’Estat Islàmic a gairebé tots els països musulmans, inclosos els més propers a Europa, com Marroc, on el passat octubre hom va detenir dos activistes que estaven organitzant un grup.

El grau d’embadaliment que desperta en aquests moments el moviment d’Al-Baghdadi a tots els col·lectius gihadistes no l’havia assolit cap altre grup terrorista. Ni Al-Qaida. Ha fet esclatar una incontenible eufòria entre tots els grups islamistes radicals d’arreu del món. També entre els que viuen en països europeus. Els serveis d’intel·ligència intenten controlar-los, però no sempre ho aconsegueixen. Com ha passat, per exemple, amb els fluxos de voluntaris britànics, francesos, alemanys i –menys– espanyols que han marxat a lluitar amb Estat Islàmic.

una foto, on se'l veu grassonet, amb barba de pocs dies, amb una expressió afàble. Res en comú amb qui es deixà veure fa mig any en un vídeo: barba llarga i poblada, túnica negra, gest greu... imatge i llenguatge corporal de líder radical islamista, en fi. Aprofità per anunciar que "les terres alliberades" ja no es poden conèixer, si més no per part del "bons" musulmans, com a províncies de Síria i d'Iraq sinó que se'ls ha de dir "el califat", del qual ell és el màxim líder, el califa.

La declaració va causar una profunda impressió a tot l'univers islàmic. No debades un califa –*halifa*, en àrab, que literalment vol dir "representant"– és el successor del profeta Mahoma en la direcció de tota la comunitat musulmana. Té tot el poder religiós –sense ser profeta, però– i, per descomptat, el polític. És l'equivalent d'un emperador occidental amb l'afegit de la condició religiosa. Com si un papa de Roma tingués voluntat de ser autoritat política màxima de la cristiandat i volgués conquerir el món. Ni més ni menys és a això a què aspira Al-Baghdadi: ser el conductor de tot el poble islàmic per atacar els *infidels*. Per valorar en la seva justa mesura què vol dir el terrorista quan assegura haver fundat un nou califat, basta entendre que històricament només n'hi ha hagut sis. El primer, al segle VII, fou reconegut per les diverses branques de l'islamisme –sunnites i xiïtes, bàsi-

cament, si bé n'hi ha d'altres molt més minoritàries-. A partir d'aleshores se succeïren el califat Omeia de Damasc (segles VII-VIII), l'Abasí (VIII-XVI), el Fatimí (X-XII), l'Omeia de Còrdova (X-XI) i l'Otomà (XVI-XX). La coincidència en el temps de mes d'un és deguda al fet que no es reconeixien entre si. Més enllà de l'aspecte religiós, allò que destil·la la declaració del califat és la voluntat política imperial d'Estat Islàmic. I això pot sonar a broma, però no ho és. Gens ni mica.

De fet, aquella declaració fou el senyal d'alerta roja per a l'administració Obama. El president nord-americà ordenà aleshores la preparació de la resposta. És cert que els assassinats de segrestats pujats a internet, mitjançant degollament, ajudaren molt els Estats

Units i els seus aliats a l'hora de tenir l'opinió pública a favor en el moment de crear la coalició internacional per preparar la campanya de bombardejos contra les posicions d'Estat Islàmic a Iraq, però el fet substancial que posà tot Occident en alerta fou l'afirmació del califat per boca d'Al-Baghdadi, que era com una declaració de guerra, especialment greu per als països, com Jordània, més propers al conflicte obert. Els atacs dels Estats Units començaren el passat 22 de setembre. Els objectius són posicions terroristes estables a Iraq. Però sobretot intenten matar el líder. De poc no ho aconseguiren el 9 de novembre quan resultà ferit després que un esquadró d'avions de combat nord-americà atacés el comboi on anava, a prop de la ciutat iraquiana d'Al-Qayim, just

La perfecta organització que ha imposat Al-Baghdadi a Estat Islàmic podria assegurar la pervivència del grup més enllà de la mort del seu líder. Els vídeos de propaganda, que mostren les victòries d'Estat Islàmic, són un efectiu sistema de captació de voluntaris.

devora la frontera amb Síria. Un dels portaveu d'Estat Islàmic, Abú Mohammed Al Adnani, va confirmar el dia 10 l'atac, a través del seu compte de Twitter: "Penseu que la successió ha acabat? Tranquil·litzem la nació. Abu Bakr al Baghdadi és *okay* gràcies a Déu i li desitgem una recuperació ràpida".

La pressió militar contra Estat Islàmic no cessa. El passat dia 3 de desembre el secretari d'Estat de Washington, John Kerry, declarava, en una reunió de la coalició internacional, que l'ofensiva aèria "pot començar a donar els fruits previstos" ja que "els avanços [terroristes] a Iraq i Síria s'estan aturant". Fins i tot el Govern d'Iran s'ha sumat a la lluita contra tan perillosos veïns. Almenys així ho assegurava la setmana

passada Aljazeera televisió, que mostrava imatges d'un caça militar iranià que atacava posicions suposadament d'Estat Islàmic a Iraq.

Hi ha dubtes sobre si la campanya aèria bastarà. Tant ex-comandaments militars com analistes de política internacional nord-americans dubten que es pugui evitar enviar tropes de terra al país, si de veres es vol posar fi a Estat Islàmic o, almenys, acotar-lo fins que torni a ser un simple moviment terrorista com tants d'altres. El 9 de setembre passat, el secretari d'Estat de Defensa dels EUA, Chuck Hagel, i el cap de l'estat major de les forces armades, el general Martin Dempsey, reconegueren, en una compareixença davant de la Comissió de Defensa de la Cambra

de Representants, que "la campanya [de bombardejos] serà llarga, i podria ser que fos necessari en algun moment enviar-hi tropes" de terra, a Iraq.

Per assegurar la continuïtat de l'organització a pesar dels atacs, el líder terrorista, segons *The Telegraph*, ha dissenyat una estructura de govern interior molt ben compartimentada, amb responsables sectorials cada un dels quals té àmplia autonomia i una escala predeterminada de substituïts per si és assassinat. Per descomptat, Al-Baghdadi és el primer que té prevista la línia de successió, perquè és conscient que no tindrà una vida llarga.

"L'home més perillós del món", segons *Time*, en només tres anys ha convertit un grup terrorista local en una poderosa organització, que té ingents quantitats de recursos econòmics —gràcies al control de zones petrolíferes, des de les quals continua exportant centenars de milers de barrils de petroli: qui els compra?— que li han permès dotar el seu exèrcit de les armes més modernes i potents, excepte aviació. Estat Islàmic s'ha convertit en la més potent amenaça gihadista. No sols a Orient Mitjà i potencialment a l'Orient Pròxim i al llunyà, sinó més a prop fins i tot. "No deixarem terra sense conquerir fins a arribar a Roma", va dir Al-Baghdadi en el discurs de juliol passat. Poca broma: segons *The Telegraph*, "fins si fos assassinat, aquest home silenciós i calculador ha creat una organització que és probable que sigui el gran enemic d'Occident en els anys pròxims".

Miquel Payeras

Avancem junts

Port de Barcelona

Port de Barcelona, el primer *hub* logístic del sud d'Europa.